

Розробка діагностичних процедур відстеження розвитку критичного мислення вчителів та пошук засобів його розвитку є нашим науковим інтересом та перспективою подальших наукових розвідок.

Література:

1. Стіл Д. Методична система "Розвиток критичного мислення у навчанні різних предметів" / Стіл Джінні, Мередіт Курт, Темпл Чарльз ; Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення "Інтелект". — К. : Міленіум, [2001]. — Посіб. 1-2 — 104с. ; Посіб. 3-4 — 162с.
2. Халперн Д. Психология критического мышления : пер. с англ. Н. Мальгина и др. — [4. междунар. изд.]. / Дайана Халперн. — СПб. : Питер, 2000 - 503 с.
3. Критическое мышление: отчёт об экспертном консенсусе в отношении образовательного оценивания и обучения: Дельфи-доклад: краткое изложение / перевод Волкова Е.Н. — [электронный ресурс] - режим доступа: <http://evolkov.net/critic.think/basics/delphi.report.html>

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОЕКТНО-ХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Мовчан Валентина Іванівна

*канд. пед. наук, ст. викладач кафедри
початкової освіти*

*Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького*

На тлі розвитку нинішнього суспільства й реформування початкової освіти особливого значення набуває діяльність, спрямована на розроблення та використання педагогічних технологій у навчанні молодших школярів. Загальновідомо, що вчитель є носієм прогресивної інноваційно-гуманістичної педагогічної свідомості, це виявляється насамперед у творчому ставленні до власної професійної діяльності, отже, зумовлює необхідність постійного самовдосконалення у сфері методологічно-розвивального застосування новітніх освітніх технологій. Таке вміння застосовувати технологічну сферу професійної діяльності, що за сучасних умов постійно розвивається, залежить від того, якою мірою технологічно прогресивним було освітнє середовище вищого навчального закладу, де проходив перший етап становлення вчителя як професіонала [2, с. 59]. У зв'язку з цим зазнає актуалізації проблема підготовки майбутніх фахівців, які спроможні опанувати технології творчої педагогічної діяльності.

Дослідженню проблем застосування педагогічних технологій у початковій освіті присвячено праці багатьох відомих дослідників (В. Беспалько, А. Богуш, М. Кларін, О. Пехота, О. Савченко, І. Шапошнікова та ін.). У студіях учених доведено, що розвиток системи освіти повинен мати еволюційний характер, поступово змінювати пріоритети відповідно до вимог часу.

За І. Дичківською, педагогічна технологія функціонує як наука, що досліджує найраціональніші шляхи навчання; як система способів, принципів і регуляторів, які

застосовують у навчанні; як реальний процес навчання. Не менш поширений погляд на неї як на конструкцію, стратегію, алгоритм дій педагога, організацію педагогічної діяльності. Попри різні підходи до її інтерпретації, основне в педагогічній технології — розроблення, деталізація інструментальних аспектів педагогічного процесу. Створення нової технології, зазвичай, є наслідком незадоволення результатами навчання й виховання, а також неефективності педагогічної діяльності як професійного експромту. Промовиста особливість педагогічної технології виявляється в тому, що довільним діям вона протиставляє жорсткі алгоритмічні приписи, систему логічно вмотивованих дій, послідовний перехід від елемента до елемента [4, с. 66].

У нашому дослідженні ми обстоюємо солідарну позицію стосовно того, що педагогічна технологія — це радикальне оновлення інструментальних і методологічних засобів педагогіки й методики за умови збереження наступності в розвитку педагогічної науки та освітньої практики. Якщо методика здебільшого є сукупністю рекомендацій з організації й проведення навчального процесу, то педагогічну технологію вирізняють два принципові моменти: 1) технологія — це гарантованість кінцевого результату; 2) технологія — це проект майбутнього навчального процесу. Важливо зазначити, що вихід на технологічний рівень проектування навчального процесу й реалізації цього проекту робить педагога високопрофесійним, розкутим, посилює роль учня, відкриває нові горизонти для розвитку творчості педагога. У цьому виявляється нова роль і функція педагога [3].

Не менш ефективно педагогічні технології використовуються у підготовці майбутніх учителів початкових класів до проектно-художньої діяльності учнів, розвитку в них базових характеристик інтелекту, а також умінь сприймати, обробляти, фільтрувати, засвоювати й використовувати інформацію, перетворювати її на знання, а згодом і на засоби розв'язування професійних завдань.

Основна проблема, яку розв'язують за допомогою технології, — керованість процесу навчання. При цьому традиційні, «нетехнологічні» методики навчання мають певні недоліки («розмитість», неоднозначність, нечітке цільове спрямування) і малокеровані процедури учіння, суб'єктивну й епізодичну перевірку засвоєного; орієнтовані на досягнення цілей та ідею повного засвоєння. Досягнення цілей навчання гарантоване для вчителя опрацюванням навчальних матеріалів і характером освітнього процесу [1, с. 459].

У зв'язку з цим Л. Кондрашова зазначає, що основне завдання з використання технологій у навчальному процесі — спрямованість на інноваційний розвиток майбутніх педагогів [5, с. 31]. Слід зважати на специфіку проектно-художньої діяльності учнів початкових класів, оскільки майбутній учитель повинен досконало володіти не тільки знаннями змісту навчальних дисциплін (трудове навчання, образотворче мистецтво), методикою викладання цих дисциплін, а й уміннями застосовувати технології, методи навчання та брати до уваги особливості їх застосування залежно від вікових і особистісних рис учнів. Крім того, знання майбутніх учителів початкових класів із мистецьких дисциплін мають бути ґрунтовними, комплексними, щоб не тільки професійно повідомляти учням відомості, а й переконувати їх у важливості практичного застосування набутих знань і вмінь для повсякденного життя. Тому метою використання технологій навчання майбутніми вчителями початкових класів у проектно-художній діяльності учнів є добір оптимальних методів навчання з огляду на вікові можливості молодших школярів.

Як свідчить аналіз наукової літератури, технологізація початкової освіти зв'язана зі створенням особистісно орієнтованого освітнього простору для навчання й розвитку молодших школярів. Серед відомих педагогічних технологій, які успішно застосовують у практиці початкової школи, варто назвати вальфдорську технологію Р. Штайнера, технологію вільного саморозвитку Марії Монтесорі, «Школу успіху і радості» Селестена Френе, «Йена-план-школу» Петера Петерсена та інші. В Україні в початковій освітній ланці нині активно впроваджується технологія розв'язання винахідницьких завдань Г. Альтшуллера.

Досягнення творчого рівня розвитку особистості можна вважати найвищим результатом будь-якої педагогічної технології, але існують технології, в яких розвиток творчих здібностей є пріоритетною метою. Серед них чільне місце посідає технологія розв'язання винахідницьких завдань, яка ефективно сприяє розвитку технічної творчості загалом і творчої особистості зокрема. Ця технологія, створена 1946 року російським дослідником, письменником-фантастом Генріхом Альтшуллером (1926–1998 рр.) [4, с. 210], адаптована для молодших школярів, її основу становлять ігри-заняття, під час яких діти ознайомлюються з навколишнім світом, навчаються виявляти суперечливі властивості предметів, явищ і розв'язувати ці суперечності, які передбачають самостійне обрання дитиною теми, матеріалу й виду діяльності [Там само, с. 216].

Майбутнім учителям початкових класів важливо розуміти педагогічні технології, усвідомлювати взаємозв'язок творчої й репродуктивної діяльності. Забезпечення ефективної проектно-художньої діяльності, на нашу думку, передбачає кілька етапів: репродуктивна діяльність (копіювання), творче наслідування (доконструювання, переконструювання, удосконалення художнього оздоблення та ін.), проектно-художня (дизайнерська) діяльність. При цьому проектно-художня діяльність поступово розвивається за активного включення студентів у художні й творчі проектні технології. Використання описаних технологій дає змогу організувати навчальний процес, який охоплює як формулювання й розв'язання теоретичних завдань, так і практичне їх оформлення в матеріалі, зважати на допущені під час проектування помилки й виправляти їх.

Література:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник / С.У. Гончаренко. – видання друге, доповнене й виправлене. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
2. Гончаров В. Опанування освітніх технологій – невід'ємний складник підготовки нового вчителя / В. Гончаров // Вища освіта України. Теоретичний та науково-методичний часопис. – 2012. – № 3 (46). – С. 59–66.
3. Гороя В.И. Инновационная активность педагога [Электронный ресурс] / В.И. Гороя, Н.Ф. Петрова // Современные проблемы науки и образования. – 2009 - № 3. – С. 149–153. – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/31-1193>. 56
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М. Дичківська. – Київ: Академвидав, 2004. – 352 с. – (Альма-матер).
5. Кондрашова Л.В. Педагогика высшей школы: проблемы, поиски решения [монографический очерк] / Л.В. Кондрашова; Черкас. нац. ун-т им. Б. Хмельницкого. – Кривой Рог: [б. и.], 2014. – 393 с.